

نتیجه و خروجی دارالتقرب چه بود؟

دارالتقرب حدود ۲۵ سال فعالیت داشت که برکات زیادی برای نزدیکی بین مذاهب مختلف اسلامی، خصوصاً امامیه و اهل سنت به ارمغان آورد. یکی از برکات و خروجی های دارالتقرب، انتشار مجله رساله الاسلام طی ۲۳ سال در ۶۰ شماره بوده است. نکته جالب این است که هنوز اولین شماره این مجله، مربوط به ۷۵ سال قبل، موجود است. البته برای اینکه این مجله به ایران برسد، مشکلاتی وجود داشت به همین دلیل حتی در کتابخانه‌ها هم نسخه‌های آن محدود بود.

استاد چند سال این مسئولیت را برعهده داشتند؟

با حکم رهبری، ایشان مسئولیت مجمع التقرب بین المذاهب الاسلامیه را ۱۱ سال برعهده داشت. در حقیقت، حضرت استاد واعظ زاده مدیر تأسیسی این سازمان بزرگ بودند و اگر عملکرد مجمع را در این سال‌ها بررسی کنیم، نتایجش بسیار زیاد است.

به برخی از کارهای ایشان در مجمع تقرب مذاهب اسلامی اشاره می‌کنید؟

از کارهایی که استاد انجام دادند، جمع‌آوری تمام ۶۰ شماره مجله رساله الاسلام بود که در قاهره مصر طی ۲۳ سال چاپ شده بود. حتی بسیاری از شماره‌های آن گم شده بودند که همه آنها با تلاش استاد در یک کتاب پانزده جلدی با تیراژ بالا منتشر شدند. این کتاب اکنون موجود است و مقالات بسیار سودمندی نیز از آن استخراج شده است. به نظر من، خود آن مقالات نوعی دایرةالمعارف از شخصیت‌های بزرگ تقریبی آن دوره است. بعداً هم که استاد در جایگاه ریاست مجمع التقرب بودند، مجله‌ای با عنوان «رساله التقرب» راه‌اندازی کردند.

طی این ۱۱ سال مسئولیت‌شان، چه فعالیت‌های علمی دیگری انجام می‌دادند؟

در مدت یازده سالی که حضرت استاد در تهران بودند، سفرهای بسیار زیادی به کشورهای اسلامی داشتند که حاصل آن سفرها، دیدار با رؤسای جمهور، پادشاهان، بزرگان و علمای جهان اهل سنت بود. این سفرها داستان‌های خیلی ویژه‌ای داشت که بخش زیادی از آن در همان کلاس‌های ۳۰ جلسه‌ای که عرض کردم توسط استاد برای ما نقل می‌شد.

زمانی که استاد در تهران بودند، باز با دانشگاه فردوسی مشهد ارتباط داشتند؟

در یازده سالی که استاد واعظ زاده در تهران بودند، ارتباطشان با بنیاد پژوهش‌ها و دانشگاه رضوی و حتی با دانشکده هیات کمرنگ شده بود. البته ایشان پس از استعفا از مجمع التقرب در سال ۱۳۸۰ دوباره به مشهد آمدند و در دانشکده هیات در دوره کارشناسی ارشد در رشته قرآن و علوم و حدیث که در همان سال افتتاح شده بود، به تدریس پرداختند. بعد از آن، در سال ۱۳۸۵ هم در مقطع دکتری به تدریس ادامه دادند و شاگردان زیادی از محضر استاد استفاده کردند.

یکی از مقاطع زندگی استاد واعظ زاده، حضورشان در بنیاد پژوهش‌های اسلامی وابسته به آستان قدس بود. در این خصوص اطلاعی دارید؟

این بنیاد در سال ۱۳۶۳ تأسیس شد و خود استاد یکی از اعضای هیأت امناء و مؤسس گروه قرآن بود. این طرح در واقع یک ابرپروژه چند ده ساله بود که بعد از گذشت بیش از ۴۰ سال از افتتاح آن، همچنان ادامه دارد. به عبارت دیگر، استاد در همان ابتدا این طرح را در گروه قرآن بنیاد پژوهش‌های اسلامی با تدوین کتابی راجع به لغت‌شناسی قرآن با عنوان «المعجم فی فقه لغة القرآن» شروع کرد. بنده نیز توفیق داشتم سال ۱۳۶۹ تا اواسط ۱۳۷۰ در کنار شاگردی، در این طرح هم در خدمت استاد باشم.

آیا تدوین این اثر به پایان رسیده است؟

کتاب المعجم به عنوان بزرگ‌ترین کتاب لغت‌شناسی قرآن جهان اسلام، هنوز بعد از ۴۰ سال تمام نشده است. در این کتاب دیدگاه‌های مفسران و لغویون از صدر اسلام تاکنون درباره هر واژه قرآن بر اساس ریشه آن واژه، به تفکیک نوشته می‌شود. در پایان آن یک جمع‌بندی تحت ۲ عنوان الاصول اللغویة (که یکی از متخصصان ادبیات عربی و لغت‌شناس به نام جناب آقای ابوعلی سال‌هاست مشغول به فعالیت در این زمینه هستند) و الاستعمال القرآنی (که حضرت استاد واعظ زاده خودشان پس از مطالعه تمام آن دیدگاه‌های لغویون و مفسران و الاصول اللغویة، به جمع‌بندی درباره کاربرد این واژه و ریشه آن در قرآن پرداخته‌اند) آمده است.

نکته جالب اینکه استاد درباره هر ریشه واژه قرآن که در نیم یا یک صفحه نوشته شده، حداقل یک یا ۲ هفته مطالعه انجام داده‌اند. من شاهد بودم که سال‌ها ایشان ۷ صبح در بنیاد پژوهش‌های اسلامی حاضر می‌شدند و تا ظهر یکسره کار می‌کردند. گاهی من مشاهده می‌کردم که مدت‌ها استاد از سر جایشان بلند نمی‌شدند و به مطالعه می‌پرداختند.

این کتاب یک بار کتاب سال جهانی شده و اگر به حرف (ی)

انتها برسد، احتمالاً ۱۰۰ جلد می‌شود. البته تا سال آینده ممکن است ۶۰ جلد از این کتاب برای کنگره نکوداشت حضرت استاد منتشر شود. در حال حاضر، حدود ۱۵ نفر برای تدوین این ابرپروژه قرآنی، که یکی از شاهکارهای قرآنی پس از انقلاب اسلامی است، همکاری می‌کنند.

از دیگر ویژگی‌های شاخص آیت‌الله محمد واعظ زاده خراسانی بفرمایید؟

صحبت در مورد استاد واعظ زاده به‌عنوان یک شخصیت چندوجهی و به تعبیر مقام معظم رهبری «علامه»، بسیار طولانی خواهد شد. ایشان سزاوار لقب حضرت استاد است؛ چرا که فقیه، اصولی، محدث و قرآن‌پژوه بودند. در حال حاضر که ایشان را در ذهنم تداعی می‌کنم؛ عالمی از عالمان شیعه در دوران معاصر با این ویژگی‌ها که معتقد به تقرب بین مذاهب باشد و از همه مهم‌تر، توانسته جهان اسلام را از نزدیک ببیند و بتواند با نگاهی روشن و جامع به قضاوت بپردازد، خیلی کم سراغ دارم. ایشان کشورهای زیادی سفر کرده‌اند، البته در بعضی جاها گفته شده ۳۰ کشور، که به نظر من بیشتر است. در این سفرها با رؤسای جمهور،

از کارهایی که استاد انجام دادند، جمع‌آوری تمام ۶۰ شماره مجله رساله الاسلام بود که در قاهره مصر طی ۲۳ سال چاپ شده بود. حتی بسیاری از شماره‌های آن گم شده بود که همه آنها با تلاش استاد در یک کتاب پانزده جلدی با تیراژ بالا منتشر شد. این کتاب اکنون موجود است و مقالات بسیار سودمندی نیز از آن استخراج شده است

